

Список використаних джерел

1. Compliance program of an industrial enterprise : tutorial / [P. G. Pererva та ін.] ; за ред. проф. P. G. Perervi, проф. Gy. Kocziszy, проф. M. Somosi Veres. — Kharkov–Miskolc : NTU "KhPI", 2019. — 689 с.
2. Скільки коштує ваша репутація? // Український діловий тижневик "Контракти". — 2007. — № 31 (30 лип.). — С. 10–12.
3. Examples of Brands With Brilliant Omni-Channel Experiences [Електронний ресурс] // HubSpot Blog. — 2020. — Режим доступу: <https://blog.hubspot.com/service/omni-channel-experience> (дата звернення: 16.06.2025).
4. Сорока О.В., Кривцова М.С. Бренд закладу вищої освіти – основа конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг // Науковий вісник УжНУ. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 19. С. 65–70.

Фрицюк В. А.,

д-р пед. наук, професор,
професор кафедри педагогіки
і освітнього менеджменту,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла
Коцюбинського, м. Вінниця

Фрицюк В. М.,

викладач кафедри музичного і
перформативного мистецтва,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла
Коцюбинського, м. Вінниця

УДК 378.147

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250618.13>

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Комунікативна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва є не просто важливою, а фундаментальною складовою його професійної діяльності, оскільки вона забезпечує глибоку, цілісну і водночас ефективну взаємодію з усіма суб'єктами освітнього процесу – учнями, їхніми батьками, колегами, адміністрацією та представниками культурного середовища. На відміну від

викладачів інших дисциплін, педагог-музикант щоденно працює у сфері, де переважає емоційно-образне мислення, невербальні засоби вираження, символіка і художні смисли. Саме тому успішне викладання музики вимагає високого рівня розвитку комунікативної культури – як здатності передавати не лише інформацію, а й емоції, настрій, глибинний художній зміст музичних творів.

Цілком погоджуємося з О. Гаврилюк, яка розуміє комунікативну культуру як складний сплав емоційно-вольових, інтелектуальних рис і процесів, який виявляється через ініціативність, цілеспрямованість, самостійність, емоційність, свідомі комунікативні дії і вчинки майбутнього фахівця в конкретній професійній діяльності, у ставленні особистості до дії чи об'єкта. Внутрішнім стрижнем комунікативної культури є яскрава індивідуальність особистості, яка породжує особистісне ставлення студента до обраної професії вчителя та педагогічної праці. Вчителю завжди притаманний пошук нових шляхів у досягненні поставлених цілей, елемент новизни, оригінальність, позитивно-нестандартне ставлення до власної професійної діяльності [2]. Усе це стосується, безумовно, й вчителів музичного мистецтва.

Комунікативна культура, в тому числі, вчителів музичного мистецтва, передбачає володіння нормами мовного етикету, розвиток мовленнєвої компетентності, вміння використовувати як вербальні, так і невербальні засоби спілкування (жести, міміка, інтонація, пауза), а також навички активного слухання, емпатії, толерантності та конструктивного вирішення конфліктів. У сфері музичної освіти ці якості набувають особливої вагомості, оскільки взаємодія між учителем і учнями часто ґрунтується на чуттєвому сприйнятті, взаєморозумінні, довірі та натхненні. Учитель, який володіє комунікативною культурою, здатен створити в класі атмосферу психологічного комфорту, відкритості, взаємоповаги, що є необхідною умовою для ефективного засвоєння музичного матеріалу, розвитку креативності, вокальних та інструментальних навичок, а також формування внутрішньої мотивації до музичного самовираження. Безсумнівно, комунікативна культура є важливим чинником професійного саморозвитку майбутніх педагогів-музикантів [1].

Крім того, комунікативна культура допомагає вчителю музичного мистецтва подавати складні музичні поняття та теоретичні категорії у доступній, образній формі, що сприяє кращому засвоєнню знань учнями різного віку та рівня підготовки. Наприклад, пояснення гармонії, ритму або ладо-тональних структур через асоціації, художні образи чи аналогії сприяє розвитку не лише музичних здібностей, а й образного мислення. Комунікативно компетентний учитель здатен трансформувати суху інформацію на живий, емоційно насичений

матеріал, пробуджуючи в учнях інтерес до предмета та бажання досліджувати музику самостійно.

У професійній діяльності педагога-музиканта важливою є також його участь у спільних творчих проєктах, організації концертів, виступів, конкурсів, фестивалів, презентацій тощо. Такі події передбачають активну комунікацію з батьками, іншими вчителями, керівництвом школи, позашкільними закладами та мистецькими установами. Ефективна взаємодія можлива лише за умови високої комунікативної культури, що включає здатність до конструктивного діалогу, дипломатичності, чіткості викладу думок, вміння аргументувати свою позицію, налагоджувати партнерські зв'язки.

Крім того, саме через стиль мовлення, манеру поведінки, інтонацію та загальну культуру спілкування педагог-музикант демонструє учням приклад естетичного, інтелігентного, культурного способу життя. Його комунікація стає засобом виховання, формування особистості учня, його етичних орієнтирів, емоційної чутливості, уміння спілкуватися в культурному полі. Таким чином, учитель музики виконує не лише освітню, а й виховну та соціокультурну функцію.

Особливого значення комунікативна культура набуває в роботі з учнями, які мають різні рівні мотивації, темпераменти, типи сприймання, або потребують індивідуального підходу. У таких випадках педагог-музикант має проявляти терпіння, такт, емоційну стриманість, здатність адаптувати стиль спілкування відповідно до потреб кожного учня. Це дозволяє створити інклюзивне освітнє середовище, де кожен учень відчуває себе прийнятим, важливим й здатним до творчого самовираження.

Отже, комунікативна культура вчителя музичного мистецтва – це не лише професійний інструмент, а справжній місток між учителем і учнями, між знанням і натхненням, між традицією і творчістю. Вона дозволяє зробити урок не просто навчальним заходом, а живим діалогом, емоційною подією, духовним досвідом, який надовго залишиться в пам'яті учнів. Саме завдяки розвиненій комунікативній культурі вчитель музичного мистецтва здатен не лише передавати знання, а й формувати гармонійно розвинену, естетично чутливу й духовно багату особистість.

Список використаних джерел

1. Вовк Л.П., Фрицюк В. А. Акмеологічний підхід до вивчення проблеми професійного саморозвитку майбутнього вчителя. *Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія*. ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2016. Вип. 47. С. 68-72.
2. Гаврилюк О. Формування комунікативної культури майбутніх учителів засобами позааудиторної роботи: дис. ... канд. наук. Кривий Ріг. 2007. 229 с.